

kustelua sen sisällöstä, on kyseinen problemaattikka pääsääntöisesti yhdistetty ns. kolmanteen maailmaan ja unohdettu monasti se vasten kasvoja irvistävä tosiasia, että kehitystä — tai ehkä on tässä yhteydessä parempi sanoa muutosta — tapahtuu myös omassa teollisessa yhteiskunnassamme ja että kehitysproblemaattikka koskee mitä suurimmassa määrin myös meitä itseämme. Kouriin tuntuva näytön tästä antavat ikiomat kehitysalueongelmamme ja eurooppalaisissa puitteissa mm. alueellinen eriarvoisuus, siirtotyövoiman asema — yleisemmin työvoima- ja tuotanto-ongelmat Euroopassa, nopea urbanisoituminen jne. Edellä sanotusta syystä Hugh D. Cloutin toimittama teos **Regional Development in Western Europe** on varsin tervetullut muistutus kehitysongelmien relevanssista myöskin Euroopassa.

Teoksen 321 sivua tekstiä jakaantuu kahteen pääosaan, joista ensimmäinen, kahdeksankymmentäsivuinen jakso antaa yleiskatsauksen Euroopan alueellisesta kehityksestä, luonnostellee yhteistä aluepolitiikkaa länsi-Euroopan valtioille ja lopulta analysoi toisen maailmansodan jälkeen toiminnassa olleita alueelliseen erilaistumiseen vaikuttaneita sosiaalisia ja taloudellisia prosesseja. Toinen jakso analysoi näitä prosesseja EEC:n jäsenvaltioiden ja EEC:hen tavalla tai toisella kytkeytyneiden muiden länsieurooppalaisten valtioiden sisällä. Kaikkiaan teos koostuu 16 artikkelista, jotka nivoutuvat melko saumattomaksi kokonaisuudeksi, vaikka kirjoittajia onkin kaikkiaan yksitoista.

Teoksen kiinnostavimman osan muodostaa Cloutin käsialaa oleva ensimmäinen, koko länsi-Euroopan kehitystä käsittelevä jakso. Clout käyttää huomattavan suuren määrän sivuja esitellessään EEC:n aluepolitiikan keskeisen dokumentin, ns. Thomsonin raportin sisältöä, siinä esitettyjä periaatteita, joiden mukaisesti alueelliseen kehittämiseen tarkoitetut yhteiset varat tulisi kehitysluottojen muodossa suunnata, sekä niitä konkreettisia vaikeuksia, joita EEC:n yhteisen aluepolitiikan käynnistämässä ja toteuttamisessa on esiintynyt. Positiivista on nimenomaan se, että Clout esittää jonkin verran myös tervettä kritiikkiä Thomsonin raportin sisältämän perusaineiston luotettavuudesta ja siinä määriteltyjen 'kehitysalueiden' määrittelykriteerien ylimalkaisuudesta. Samalla hän kui-

HUGH D. CLOUT (ed.), **Regional Development in Western Europe**, John Wiley & Sons Ltd., London 1975.

Aikana, jolloin kehitysproblematiikan selvitys on yksi keskeisiä tieteellisen mielenkiinnon kohteita ja käsitteen 'kehitys' tiimoilta käydään kiivasta — osin jopa myrskyisää — kes-

tenkin toteaa, että jo raportissa esitettyjen ylimalkaisten kriteerien avulla on havaittavissa huomattavia eroavuuksia eri alueiden välillä taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin keskittyessä pääakselille, jonka toinen pää on Lontoon ympäristössä ja toinen pää pohjois-Italiassa.

Clout katsoo EEC:n yhteisen aluepolitiikan onnistumisen olevan riippuvaisen seuraavan neljännesvuosisadan aikana lähinnä siitä, pääsevätkö talousyhteisön jäsenvaltioiden hallitukset yksimielisyyteen kehityspolitiikan tavoitteista, saavatko ne koordinoitua valtioiden sisäisen kehityspolitiikan EEC:n yhteiseen alueelliseen kehityspolitiikkaan ja ottavatko EEC:n jäsenvaltiot aktiivisesti ohjat käsiinsä alueellista suunnittelua ajatellen vai antavatko ne kehityksen tapahtua spontaanisti markkinatalouden mekanismien 'vapaan pelin' sääntöjen puitteissa. Mikäli vastaus kaikkiin näihin kysymyksiin — viimeistä lukuun ottamatta — on myönteinen, hän ennustaa alueellisen eriarvoisuuden tasoittuvan ja hyvinvoinnin leviävän koko länsi-Eurooppaan.

Cloutin kuten kaikkien muidenkin kirjoittajien kehityskäsité on melko tyyppillisesti länsimainen, taloudellista kasvua ihannoiva ja miltei pelkästään kasvuajattelulle nojautuva. Keskuksiperiferia ajattelu vilahtaa heikkona esiin paikoitellen, mutta sekin kytkeytyy lähinnä ajatukseen kasvukeskuksista, joista kehitys leviää ympäristöön jonkinlaisen 'myrdalilaisen' levittäytymis-efektin kautta — ajatus, joka on varsin tyyppillisesti länsimaisten aluesuunnittelijoiden omaksuma ja mekanistiseen konvergoitumiskoon kytkeytyvä. Sen mukaan huolellinen ja koordinoitu suunnittelu koko länsi-Euroopan puitteissa takaa alueellisen tasa-arvoistumisen ilman suurempia rakenteellisia mullistuksia. Kantona kaskessa on nykyinen energiakriisi, joka tekee mahdottomaksi tai ainakin vaikeaksi toteuttaa taloudellisesti heikommassa asemassa olevien alueiden kehittämissuunnitelmia, joskin »Pohjanmeren Bonanza» — uudet öljylöydökset Pohjanmerestä — lupaa parempia mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Kokonaisuutena arvioiden teos on kiinteä ja hyvin toimitettu. Yhteiskuntatieteilijälle se kuitenkin antaa varsin vähän. Se on maantieteilijöiden tyyliin rakennettu ekologinen, runsaasti

kartografista aineistoa ja pikkutietoa sisältävä dokumentti, jonka anti on suurin piirtein sama kuin minkä tahansa tilastollisen tai deskriptiivisen käsikirjan. Teoreettiselta kannalta — ainakin yhteiskuntatieteilijän silmin arvioiden — se on varsin tyhjä eikä ainakaan tuo esiin mitään uusia teoreettisia näköaloja. Sen suurin ansio lieneekin ensisijaisesti muistuttajana siitä, että kehitysproblematiikka ei ole ainoastaan kolmannen maailman valtioiden väestöä koskettava, vaan että myös omassa yhteiskunnassamme vaikuttavat samanlaiset mekanismit kuin kansainvälisessä järjestelmässä kokonaisuutena.

Kari Nieminen